

Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Kurzusleírások

A XX. századi magyar történelem forrásai

Szeminárium

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Standeisky Éva, MTA doktora

A kurzus célja, hogy megismertesse a hallgatókkal a 20. századi történeti forrásokat és a forrásokat őrző intézményeket. A szeminárium keretében a doktori iskola hallgatói megismerik a különféle kútfők sajátosságait – különös tekintettel az oral historyra – azok felhasználhatóságát és a forráskritika problémáit. A félév során egy történelmi levéltárba is ellátogatnak a hallgatók.

A szeminárium célja a forráskritikai kompetencia fejlesztése, az e területen a meglévő ismeretek bővítése.

Európai nacionalizmus és nemzetértelmezések a 20. században

Szeminárium

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Bárdi Nándor, MTA, tudományos főmunkatárs

A kurzus célja a nemzet, nemzetépítés, nacionalizmus, etnicitás fogalomértelmezés áttekintése klasszikus alapszövegeken, szakirodalmi összefoglalókon és a magyar vonatkozásokon keresztül. A 6 nagyobb témakört vizsgálunk, az egyes szövegek fogalomhasználatát, állításait, a szerző pozícióját, a szöveg keletkezését feltárva. A nyolc blokkban összesen valamivel több mint 1000 oldalnyi olvasmányt kell feldolgozni

Bevezetés az összehasonlító történetírásba

Szeminárium

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Tomka Béla, egyetemi tanár

Az összehasonlító módszer/megközelítés a történészek fontos eszköze, mely különböző történeti jelenségek közötti hasonlóságokat és eltéréseket vizsgálja azzal a fő céllal, hogy segítse a történeti folyamatok megértését. A kurzus az összehasonlító történetírás legfontosabb elméleti és gyakorlati problémáival foglalkozik, s emellett bevezeti a hallgatókat néhány kapcsolódó terület, mint a transznacionális és globális történelem kutatásába is, melyek az utóbbi évek nemzetközi történetírásának legdinamikusabban fejlődő ágai közé tartoznak. A szeminárium megismerteti azzal, hogy melyek a történeti összehasonlítás különleges vonásai, s melyek annak előnyei és korlátai. A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék az

összehasonlító történeti vizsgálatok legfontosabb ágait, módszereit és gyakorlatát, s képesek legyenek ezt a megközelítést saját kutatási témájukra vonatkozóan is alkalmazni.

Társadalom és gazdaság a 20. századi Európában és Magyarországon: összehasonlító perspektívák

Szeminárium

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Tomka Béla, egyetemi tanár

A kurzus célja, hogy megismertessen a 20. századi Európa és Magyarország társadalom- és gazdaságtörténetének legfontosabb jelenségeivel, s ezen keresztül a társadalom- és gazdaságtörténet főbb kérdésfeltevéseivel, fogalmaival, módszereivel. A kontinens 20. századi történetének kulcsfontosságú területei közül a következőket tárgyalja kiemelten: népesség és család, a jóléti állam, társadalmi rétegződés és mobilitás, gazdaság és fogyasztás, részvétel a politikai és gazdasági döntéshozatalban, az identitás, tudás, értékek és normák alakulása. Ezeket igyekszik problémaorientált módon vizsgálni, olyan kérdésekre választ adni mint pl.: Mivel magyarázható a fertilitás minden társadalomban jelentkező visszaesése? Miként alakultak át a család funkciói? Mely országok zárkóztak fel sikeresen a 20. század során az élenjárókhoz és melyek voltak a gyors gazdasági növekedés okai? Milyen szerepet kapott a jóléti állam a 20. századi társadalmi átalakulásban Nyugat- és Kelet-Európában? A munka során kiemelt szerephez jut az összehasonlító módszer és az interdiszciplináris megközelítés.

A magyar és az egyetemes történetírás története

Előadás

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Tamás Ágnes, egyetemi adjunktus

Az előadás célja, hogy problémaorientált módon, a diszkussziókra fókuszálva tekintse át a 20. századi historiográfia fő csomópontjait, a kurzuson historiográfiához kapcsolódó kérdéseket vitassunk meg. A lényeglátó és előadói képességüket fejlesztendő a hallgatók önállóan tartanak egy-egy historiográfiai témájú előadást, illetve elkészítik dolgozatuk későbbi historiográfiai fejezetének első változatát a félév során, amelyet a félév végén közösen megvitátunk.

A jelenkortörténet kutatásának alapjai

Előadás

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Bencsik Péter, habilitált egyetemi adjunktus

Az előadás a 20. század kutatásának módszertani alapjait foglalja össze. A jelenkortörténet fogalma, értelmezései, valamint a történelem hasznosságának vizsgálata mellett kitér a periodizáció problémáira, a 20. századi politikai rendszerek sajátosságaira. A szűkebb értelemben vett módszertani kérdések közül foglalkozik a jelenkortörténet forrásainak alapvető sajátosságaival, a történeti megismerés korlátaival, az összehasonlító módszerrel, valamint a történelem és a társadalmi elméletek viszonyával.

Magyarország az államszocializmus és a rendszerváltozás időszakában

Szeminárium

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Kalmár Melinda, tudományos főmunkatárs

A tantárgy Magyarország 1945 utáni történetét egy regionális modell keretében értelmezi. Sorra veszi az államszocializmus főbb jellemzőit, és a magyar viszonyokat ebben a koordinátarendszerben helyezi el. A különböző történeti iskolák megközelítéseit mérlegelve válaszokat keres arra a kérdésre, hogy a növekedési centrumoktól távolabb eső államszerveződések modelljei mennyiben meghatározottak és mennyiben választhatók. Azaz, lehetnek-e a gyorsított felzárkózásnak alternatívái. Értelmezi, hogy a kisállamokra kényszerített rendszerek tudnak-e organikus civilizációkká válni, és ha igen, miként. A kurzus célja az is, hogy összefüggéseket keressen a rendszerváltozások irányai és a korábbi folyamatok dinamikája között.

A jelenkortörténet-írás alapl művei

Szeminárium

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Kalmár Melinda, tudományos főmunkatárs

A kurzus sorra veszi a 20. század történetének legjelentősebb magyar és nemzetközi történeti értelmezéseit. Tárgyalja az egyes korszakok legfontosabb témáit, dilemmáit, vitáit, a főbb gondolati irányokat, a különböző iskolák elméleti kiindulópontjait, az egyes időszakok jellemző megközelítéseit, a kiemelkedő hazai és nemzetközi gondolkodók munkáit. A tantárgy tágra értelmezi a szakirodalom körét, ezért foglalkozik azokkal a politológiai, szociológiai jellegű és civilizációtörténeti munkákkal is, amelyek jelentősen hozzájárulnak a 20. század egy-egy fontos jelenségének értelmezéséhez. A nagyobb terjedelmű történeti művek mellett a szeminárium figyelembe veszi a kisebb, de hatásukban jelentős írásokat is.

A holokauszt: összehasonlító elemzések

Szeminárium

SZTE Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program

Karsai László, MTA doktora – Molnár Judit, habilitált egyetemi docens

A magyar és az európai holokauszt fő historiográfiai kérdéseinek megtárgyalása során a magyarországi eseményeket az európai zsidóüldözések történetén belül vizsgáljuk. A holokauszt genezisének elemzésekor kitérünk az ideológiai okok mellett az egyes főbb hazai és külföldi politikai vezetők szerepére, felelősségére, a döntéshozatali mechanizmus működésére.